

ԱՊԱԳԻՆՅ

ԽՊ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2415 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2023
• VOL. XLIII, NO 2415 • 18 DECEMBRE 2023 • MONDAY, 18 DECEMBER 2023

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ԳԱՆԱՏԱՆԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱՏՐԱՅԻՆ ՄԻԱՅԵԱԼ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Հայաստան-Ատրպեյճան միացեալ յայտարարութենէն ետք կը նկատենք՝ որ եղան ողջունելի արձագանգներ գանազան երկիրներու եւ համաշխարհային կազմակերպութիւններու ղեկավարներուն կողմէ, որոնց կարգին է՝ Նաեւ Գանատայի արտաքին գործոց նախարար Մելանի ժոլին, երբ ան ողջունած է Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի միացեալ յայտարարութիւնը՝ խրախուսելով երկխօսութիւնն ու բարի կամքի դրսեւորումները, ինչպէս նաեւ երկու երկիրներու միջեւ վըստահութեան մթնոլորտը խորացնելու ուղղուած ջանքերը:

«Գանատան կ'ողջունէ երկու ատրպեյճանցի եւ 32 հայ զինուորներու ազատ արձակումը եւ դրական կը գնահատէ այն աջակցութիւնը, որ երկիրները միջազգային ատեաններու մէջ ցուցաբերած են իրարու նկատմամբ:

«Մենք քաղաքական երկխօսութեան այս աննախադէպ բացումը կ'ընդունինք՝ իբրեւ երկու երկիրներուն միջեւ ընթացող խաղաղ հոլովոյթին ուղղուած քայլ: Մենք կ'ողջունենք Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին եւ Ատրպեյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւին՝ շրջանին մէջ խաղաղութեան եւ կայունութեան հաստատման ուղղուած միացեալ ջանքերուն համար:

«Գանատան կ'աջակցի նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի բանակցային քաղաքական լուծման՝ հիմնուած չէլ-սինքեան սկզբունքներուն վրայ եւ կը խրախուսէ Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի միջեւ վստահութեան ամրապնդման հետագայ որոշակի քայլերը: Գանատան կը խրախուսէ կողմերուն միջեւ երկխօսութեան շարունակութիւնը եւ հաւատարիմ կը մնայ Հարաւային Կովկասի մէջ խաղաղութեան ու կայունութեան աջակցելուն», նշուած է Գանատայի արտաքին գործոց նախարարութեան հրապարակած մամուլի հաղորդագրութեան մէջ:

ՀԱՅ 32 ԳԵՐԻՆԵՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Չորեքշաբթի՝ 13 Դեկտեմբեր 2023-ին, Հայկական-ատրպեյճանական սահմանին վրայ տեղի ունեցաւ գերիներու փոխանակում: Ատրպեյճան Հայկական կողմին յանձնեց 32 Հայ զինուորներ, իսկ Հայաստան յանձնեց 2 ատրպեյճանցիներ:

«Արմէնփրէս»-ի համաձայն, այս մասին յայտնած է Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը յիշելով, որ 32 գերիները կը գտնուին Հայկական հողի վրայ եւ այժմ կ'ենթարկուին բժշկական ստուգման, որմէ ետք անոնք պիտի միանան իրենց հարազատներուն:

Ըստ հայաստանցի իրաւապաշտպաններուն, այժմ Պաքուի մէջ կը պահուին 23 հայեր, որոնց շարքին Արցախի նախկին ղեկավարները:

Աւարտին յիշենք, որ Ատրպեյճան ազատ չարձակեց լիբանանահայ Վիգէն Էօլճեքեանը, հակառակ անոր որ գերիներու փոխանակման նախնական ցուցակին մէջ կար Վիգէն Էօլճեքեանի անունը:

150 ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՉ ԱԼԻԵՒԵՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՁԵՆ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿԵԼ ՌՈՒԲԵՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՆ ՈՒ ԲՈԼՈՐ ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ԿԱԼԱՆԱԴՐՈՒԹՅՆԵՐԸ

Աւելի քան 150 միջազգային մարդասիրական, քաղաքական գործիչ եւ գործարար պահանջած են ազատ արձակել Ռուբեն Վարդանեանն ու միւսները:

«Վառելիքի, դեղորայքի եւ պարենամթերքի մատակարարման ապօրինի արգելքէն ետք, որ տեւեց ինը ամիս, Ատրպեյճանը Սեպտեմբեր 19-ին սկսաւ արհիւնալի ռազմական գործողութիւն եւ ներխուժեց Լեռնային Ղարաբաղ: Այս գործողութիւններուն հետեւանքները հարիւրաւոր սպաննուածներ, հազարաւոր վիրաւորներ եւ գրեթէ 120,000 մարդոց՝ փաստօրէն Արցախի ողջ հայ բնակչութեան բռնի տեղահանումն էին: Համաշխարհային հանրային կարծիքով՝ ատիկա հաւասարազօր է ցեղական զտումներու:

Իրաւապաշտպան կազմակերպութիւնները Ատրպեյճանի գործողութիւնները անուանած են ցեղասպանութիւն:

Յայտնի հայ բարերար եւ մարդասիրական գործիչ Արցախի նախկին պետ Նախարար Ռուբեն Վարդանեանը ապօրինի բերման ենթարկուած է, երբ ան եւ այլ քաղաքացիներ կը մեկնէին Հայաստան: Անոր ձերբակալութիւնը յատկապէս մտահոգիչ է, քանի որ Արցախին միջազգային աջակցութիւն ներգրաւելու անոր ջանքերը Վարդանեանը դարձուցած են Պաքուի կառավարութեան թիրախը:

Ի թիւս այլոց՝ հանրապետութեան երեք նախկին նախագահներ՝ Արայիկ Յարութիւնեանը, Բակո Սահակեանն ու Արկաղի Ղուկասեանը եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ՝ Դաւիթ Բաբայեանը, Լեւոն Մնացականեանը, Դաւիթ Իշխանեանը եւ Դաւիթ Մանուկեանը: Շատ այլ հայեր դեռ կը պահուին ապօրինի կերպով: Այս մարդոց առողջութեան եւ ինքնազգացողութեան մասին առկայ ծայրայեղ սահմանափակ տեղեկատուութիւնը տագնապալի է...

Անոնք բոլորը կալանաւորուած են ներպետական եւ միջազգային իրաւունքի ակնյայտ խախտումով, ներառեալ ՄԱԿ-ի համաձայնագիրն ու Մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան եւրոպական համաձայնագիրը, որուն միացած է նաեւ Ատրպեյճանը...

Ամէն օր կարելի է բանտարկեալներու կեանքին համար. Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի միջեւ ցանկացած խաղաղ համաձայնագիր պետք է պայման ներառէ անոնց ազատ արձակման համար:

Մենք կոչ կ'ընենք նախագահ Իլհամ Ալիեւին անյապաղ ազատ արձակելու նշուած ապօրինի ձերբակալուած բոլոր անձերը», - նշուած է յայտարարութեան մէջ:

ԱՐՑԱՒԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արցախի Հանրապետութեան Անկախութեան հանրաքուէին առնչութեամբ, 10 Դեկտեմբերին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի պատգամաւորները Արցախի Հանրապետութեան Անկախութեան հանրաքուէի, մարդու հիմնարար իրաւունքներու եւ ցեղասպանութեան կանխարգիլման միջազգային օրուան առիթով այցելած են Եռաբլուր պանթէոն՝ յարգանքի տուրք մատուցելու Արցախի ազգային- ազատագրական պայքարի ճանապարհին նահատակուած հայորդիներու շիրիմներուն:

Օրուան խորհուրդին շուրջ ԱՀ ԱԺ-ը հանդէս եկած է հետեւեալ յայտարարութեամբ .
«Արցախի ազգային – ազատագրական պայքարի պատմութեան մէջ ինքնորոշման և ժողովրդավարական սկզբունքների հիման վրայ Հանրապետութեան կայացման առաւելու 1991 թուականի Անկախութեան հանրաքուէն է: 1991 թուականի Անկախութեան
Շար. - էջ 9

ՄԵՐ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԶԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵՒՐ ՈՒ ՆԻԹԱԿԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՏԱՍԲ

ՅԱԿՈԲ ՄԻՏՏԻՔԵԱՆ

Երոպական միջպետական յարաբերություններու մէջ քիչ պատահող միջադէպ մը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբաթ Լոնտոնի մէջ. Մեծ Բրիտանիոյ վարչապետ Ռիշի Սունսաքը ջնջեց Յունաստանի իր պաշտօնակից Քիրիաքոս Միցոթաքիսի հետ նախապէս պայմանաւորուած հանդիպումը, որուն ընթացքին երկու վարչապետները պիտի խորհրդակցէին Կազայի շուրջ ծաւալող իրադարձութիւններուն, ռուս-ուքրանական պատերազմի հետեւանքներուն, ինչպէս նաեւ տարածքաշրջանի «տաք» կետերէն դէպի Եւրոպա գաղթականներու նոր ալիքը դիմագրաւելու վերաբերող հարցերու շուրջ:

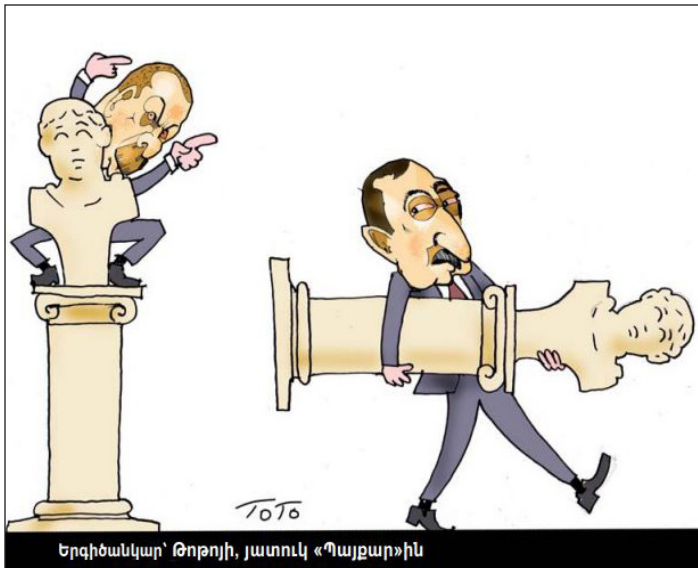
Շուտով պարզուեցաւ ընդամենը 45 րոպէ տեւելիք հանդիպումին ջնջուելուն պատճառը: Տաունինկ Սթրիթի բացատրութեամբ՝ հանդիպումին օրակարգը կազմելու ժամանակ յունական կողմը համաձայնած է անգլիական կողմի առաջարկին՝ չընդգրկելու Պարթենոնի նշանաւոր արձաններու վերադարձի հարցը, մինչդէռ նախորդ օրը վարչապետ Միցոթաքիսը BBC-ի լրագրողներուն տուած իր ճեպագրոյցին յայտարարել էր, որ ինչ յունական այդ արձաններուն վերադարձի խնդիրը պիտի արծարծուի նախատեսուած հանդիպումին ընթացքին:

Չուշացաւ Միցոթաքիսի խիստ ջղային հերքումը. ինք այդ հարցը չարծարծելու խոստում չէ տուած: Աւելին՝ Յունաստանի վարչապետը, յայտնապէս վիրաւորուած բանակցութեան ջնջումէն, վախկոտ (coward) կոչեց Սունսաքը եւ շատ պատկերաւոր բացատրութիւն տուաւ. խընդրոյ առարկայ արձանախումբին մէկ մասը Լոնտոնի Բրիտանական եւ միւս մասը Աթէնքի Աքրոպոլիսի թանգարաններուն միջեւ կիսելու իրողութեան: «Ատիկա նման է, ըսաւ ան, Մոնա Լիզայի պատկերը երկու մասի բաժնելուն»:

Ընթերցողը անելի իրազեկ դարձնելու համար արձանագրենք, որ Պարթենոնեան արձանախումբը, քանդակած Ք.ա. 5-րդ դարուն, անբաժանելի մասը կը կազմէ հին յունական շքեղ քաղաքակրթութեան: Անբաժանելի՝ նաեւ ֆիզիքական առումով: 75 մետր երկարութեամբ այդ արձանախումբը, ներառեալ 17 առանձին արձանները, ատենին ներքանդակուած եղած են Պարթենոնեան տաճարին մէջ: 1832-ին է, որ Մեծ Բրիտանիոյ յատենի վարչապետ Էլձինը (Elgin), այդ ժամանակ թրքական տիրապետութեան տակ գտնուող Աթէնքի թուրք իշխանութեան հետ սակարկութեան մէջ մտնելով, արձանախումբը քանդել-պոկել տալով փոխադրել տուած է Լոնտոն, իր կողպուտը «արդարացնելով» այն անամօթ բացատրութեամբ, թէ այդ գլուխ-գործոցները Բրիտանական թանգարանին կը վայելեն...

Անշուշտ առաջին անգամը չէ, որ Յունաստանի կառավարութիւնը կը պահանջէ արձանախումբին վերադարձը: Եւ ոչ միայն կառավարութիւնը: Վարչապետ Միցոթաքիսը ճշմարիտ էր, երբ, մերժել է ետք Սունսաքի փոխարէն փոխվարչապետին հետ հանդիպելու վիրաւորական առաջարկը, յայտարարեց՝ արձանախումբի վերադարձի պահանջատէրը ոչ թէ ինք է միայն, այլեւ՝ Յունաստանի բոլոր՝ 11 միլիոն քաղաքացիները:

Օրինակելի եւ ընդօրինակելի պահանջատիրութիւն մեզի՝ մեր ժողովուրդին ու պետութեան համար: Աշխարհի բազմաթիւ թանգարաններու մէջ, ներառեալ նոյն՝ Բրիտանական թանգարանը, հայկական քաղաքակրթութեան որքան նմոյշներ ու վկայութիւններ կան, ցուցադրուած կամ ոչ, որոնք եղծուած կամ անեղծ կը պահպանուին կամ կ'իրացուին, շահադիտական կամ քաղաքական նկատառումներով: Արձաններ, քանդակներ, ոսկեդրամներ, ձեռագիրներ, մանրանկարներ, գորգեր, կարպետներ, ասեղնագործ դիպակներ, նրբահիւս գարդեր ձեռարուեստի ոսկեայ, արծաթեայ ու պրոնզե գործեր, որոնցմէ շատ շատերն ալ կը գտնուին անհատներու ձեռքը, ենթակայ՝ մութ, ստուերային առետուրի ու

խաբէութեանց: Երբեմն կը դիտենք զանոնք աշխարհի մեծ ցուցասարահներուն մէջ ու կը հպարտանանք, առանց մենք մեզ տէրը զգալու անոնց, եթէ ոչ իրաւական, գոնէ բարոյական իմաստով: Մինչդէռ անոնք մասն են դարձնում ընթացքին մեր ժողովուրդին ստեղծած քաղաքակրթութեան, այսինքն՝ մեր ինքնութեան:

Պահանջատիրութիւն բառը սխալ, անելի ճիշդ՝ թերի ըմբռնուած է շատերու կողմէ: Այդ բառին երկրորդ բաղադրիչը՝ տէր, իրաւական կամ բարոյական իմաստով, յաճախ անտեսուած է մեր կողմէ նոյնիսկ ճարտարապետական ու քարեղէն կոթողներու պարագային: Մինչդէռ, ինչպէս բանաձեւուած է Հարուրտի համալսարանի Արեւստի եւ ճարտարապետութեան պատմութեան անխնջ դասախօս, փրոֆեսոր Քրիստինա Մարանչիի կողմէ, այդ կոթողներուն կործանումը համազօր է ոչ միայն մշակոյթի, այլ նաեւ ժողովուրդի ոչնչացումին, ցեղասպանութեան: Փրոֆ. Մարանչին իր հերթին կը վկայակոչէ արուեստի պատմաբան Պերրի Ֆլուտի (Barry Flood) խօսքը, որ Ատրպէյճանի կողմէ հայկական մշակութային ժառանգութեան՝ արխիւային փաստաթուղթերու, արուեստի գործերու եւ ճարտարապետական յուշարձաններու ոչնչացումը կը համարէ զանոնք ստեղծած ժողովուրդին անհետք մոռացումը:

Եւ միթէ այդ չէր Ջուլայի (Նախիջեւան) հայոց գերեզմանատան քանդումին նպատակը: Միթէ այդ չէր եւ չէ՛ նպատակը ազերիներու եղբայր թուրքերուն, յանձին թուրք պետութեան, որ անելի քան 100 տարիէ ի վեր կը ոչնչացնէ Արեւմտեան Հայաստանի ու Կիլիկիոյ ճարտարապետական մեծ ու փոքր յուշարձանները, կողոպուտի եւ առուծախի առարկայ կը դարձնէ արուեստի ու մշակոյթի մեր ժառանգած գործերը:

Իսկ հաւաքականօրէն ինչ ըրած ենք եւ ինչ կ'ընենք մենք, ինչ ըրած են եւ ինչ կ'ընեն յաջորդական մեր կառավարութիւնները: Ոչինչ, գրեթէ ոչինչ: Քանզի մենք մեզ տէր չենք զգար մեր նախահայրերու ժառանգութեան: Մինչդէռ շարունակ կը պողանք մեր պահանջատէր ըլլալու մասին, սակայն առանց խորութեամբ հասկնալու, թէ ինչ բանի տէր ենք մենք, մինչդէռ պահանջողը տէր պէտք է ըլլայ ամէն բանէ առաջ:

Շուտով եւ դարձեալ դէմ յանդիման պիտի գանք նոյն եւ նման հարցերուն մեր լքած-լքուած Արցախի մէջ, ուր արդէն թուրք-ազերիական վանտալիզմը կ'ոչնչացնէ հայկական ամէն ինչ՝ սկսելով եկեղեցիներու զմբէթներէն, խաչերէն, սուրբ սեղաններէն մինչեւ թանգարաններ:

Պիտի կարողանանք մեզի ճակատագրակից յոյներուն նման Միցոթաքիս մը ունենալ, որ տէր զգայ ինքզինք եւ կարելու հանդիպումներէ առաջ, ընթացքին կամ յետոյ իր ժողովուրդի ժառանգութեան վերադարձի պահանջը դէմ սեղանին, այլապէս՝ մերժէ բանակցի:

Երեւան

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՂԱՏԱԽԱԶ. «ՊԱԶՈՒԻ ՄԵՋ ՊԱՅՌՈՒՂ ԱՐՑԱԽԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՎ ՊԻՏԻ ՍՏԵՂՏՈՒԻ ՅԱՏՈՒԿ ԸՆՆՉԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ»

Պաքուի մէջ պահուող Արցախի ղեկավարութեան գործով պիտի ստեղծուի յատուկ քննչական խումբ: Այս մասին ըսած է Ատրպէյճանի գլխաւոր դատախազ Կեամրան Ալիեւ:

«Բոլոր քննչական գործողութիւնները պիտի իրականացուին Ատրպէյճանի օրէնսդրութեան եւ միջազգային համաձայնութիւններուն համապատասխան:

Ատրպէյճանի ժողովուրդը ամբողջութեամբ պիտի տեղեկացուի այս հետաքննութեան ընթացքին եւ անոր արդիւնքներուն մասին: Մենք ատիկա կ'ապահովենք:

Նախաքննութիւնը ասարտելէն վերջ գործը պիտի ուղարկուի դատարան», ըսած է ան:

ԱԳԱԳԷՅ
Շաբաթաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manoogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

**Պատասխանատու խմբագիր՝
ՄԻՏՏԻՍ ՂԱԳԱՍԵԱՆ**

**Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԲԻ ՄՍՐԿՈՍԵԱՆ**

**Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՏԱԹ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ**

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec
PM40015549R10945
TPS/GST – R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

Canada

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ ՕԾՄԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ 53-ՐԴ ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի՝ 3 Դեկտեմբեր 2023-ին, Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ առաջնորդանիստ եկեղեցին բոլորեց իր գնման, օծման եւ անուանակոչումի 53-րդ ամեակները:

Այս ուրախ առիթով՝ թեմիս բարեխնամ առաջնորդը, Գերշ. Տէր Աբգար Եպս. Յովակիմեան եկեղեցոյս հանդիսաւոր Պատարագը մատուցեց, օգնութեամբ Տէր Յովսէփ Յարութիւնեանի եւ սարկաւագաց ու դպրաց դասի, եւ օրուան իմաստաւից քարոզը փոխանցեց: Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնէն ներկայ էր Գերշ. Տէր Արարատ Եպս. Գալթաթեանը, որու ներկայութիւնը հոգեւոր փայլք մը եւս ւաւելցուց սոյն առիթին:

Յետ արարողութեանց, յատուկ հոգեհանգրստեան պաշտօն կատարուեցաւ եկեղեցիս ծառայած բոլոր նախկին հոգեւորականաց, նուիրատուներու եւ կամաւորներու հոգիներուն համար:

Եկեղեցական արարողութենէն ետք, ծովխը հրաւիրուած էր եկեղեցոյս Մարի Մանուկեան սրահը, յաւոր պատշաճի տօնելու համար եկեղեցոյս 53-րդ ամեակը:

Սրահը զարդարուած էր գունազեղ լոյսերով ու սեղանները՝ կարմիր դշխուիներով (poisettias), տօնական մթնոլորտ մը ստեղծելով առաջին իսկ ակնթարթէն:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ եկեղեցոյ ծխական խորհուրդի ատենադպրոհի՝ տիկ. Սիլվա Ամատունի Թոգաթեանը, որ բարի գալուստ մաղթեց բոլորին ու հակիրճ ձեռով եկեղեցոյ ներկայի կառոյցի 1960-ին գնման մասին անդրադարձաւ: Ան յիշեցուց, թէ Հայ Առաքելական Էջմիածնական թեմի պատկանող եկեղեցին Մոնթրէալահայ գաղութին կը ծառայէր 1940-ականներէն ի վեր, իսկ 1957-ին կը կատարուէր անոր պետական արձանագրումը: Հետեւաբար, գաղութիս առաջին հայկական եկեղեցին ըլլալով՝ այսօր կը տօնէինք նաեւ անոր հիմնադրման 66-րդ ամեակը:

Կէսօրուայ ճաշի մատուցումը, համաշխարհային ուտեստներու թեմայով էր՝ ուր ներկաները առիթունեցան այցելելու տարբեր երկիրներ, ու համատե-

սելու զանազան խոհանոցներ, ինչպէս Հայկականը, Իտալականը, Յունականն ու Միջին Արեւելեան, Լիբանանեանը: Այս “ճամբորդութեան” կըն-

կերակցել նաեւ հաճելի եւ զանազան մեղեդիներով՝ վարպետ ջութակահարը:

Յայտագիրը սկսաւ՝ եկեղեցոյս Թատերականի խմբակէն քանի մը պատանիներու խմբային ասմունքով՝ որոնք ներկայացուցին Յովհաննէս Թումանեանի Հին Օրհնութիւնը, անոր մահուան հարիւր ամեակի առթիւ: Նոյնպէս՝ եկեղեցոյ կամաւոր աշխատող անդամներէն՝ տաղանդաւոր դաշնակահարուհի Զինա Վարոսեանի աշակերտներէն երկուքը նուագեցին երկութեան դաշնամուրի կտորներ: Յիշենք որ Տիկ. Վարոսեան կը վարէ եկեղեցոյս Կիրակնօրեայ վարժարանի դաշնամուրի դասընթացքները:

Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր Տաճարը ըլլալով Առաջնորդանիստ՝ իբր անակնկալ՝ տեսահոլովակի միջոցաւ ներկայացուցեցաւ թեմիս բարեխնամ առաջնորդ Գերշ. Տէր Աբգար Եպս. Յովակիմեանի

կենսագրականն ու անոր նախաձեռնած աշխատանքներն ու ձեռքբերումները մանաւանդ՝ Գաւաթահայ թեմին համար:

Յաջորդաբար խօսք առին գաղութիս զանազան քոյր միութիւններու ներկայացուցիչները, ընդգծելով եկեղեցոյ կարեւոր դերը գաղութիս մէջ, եւ մասնատարաբար իրենց հաստատութեան ներդր-

ումները ի փառս Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ բարգաւաճման:

Եկեղեցոյս Ծխական Խորհուրդի ատենապետուհի տիկ. Ատրինէ Աղազարեան, իր սրտի խօսքը փոխանցելէ եւ շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք յատկապէս՝ օրուան Ծխական Խորհուրդին եւ Տիկնանց Յանձնախումբին, որոնց ջանքերով իրականացաւ այս տօնակատարումը, ան հրաւիրեց Սրբազան հօր՝ որպէսզի միասնաբար յանձնեն գնահատանքի նուէրները՝ օրուայ պարգեատրուողներուն, որոնք տարբեր ձեւերով օգնած եւ նուիրածութեամբ աշխատած են եկեղեցոյ բարելաւման համար:

Մեծ խանդավառութեամբ՝ ներկաներու հետ միաձայն տարեդարձ երգելով՝ ներս բերուեցաւ կարկանդակը, որմէ ետք հրամցուեցաւ անուշեղէնի սեղանը լեցուն համեղ անուշեղէններով:

Երեկոն ւարստեցաւ երբ եկեղեցոյ տարեկան վիճակահանութեան տոմսերը քաշուեցան ու տասը տարբեր արժեքաւոր նուէրներով բախտաւորեցան տասը տարբեր անձեր:

Բարի հիմնադրման 66-րդ եւ Գնման ու օծման 53-րդ տարեդարձներ:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՊԱՅՊԱՆՈՂԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ (CONSERVATIVE PARTY) ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԵՐՄԻԿ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ Հ.Բ.Ը.Մ. ՍՐԱՅԻՆ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 8-ի կես օրուայ ժամերուն նախաձեռնութեամբ Հ.Բ.Ը.Մ.-եան, ժիրայր եւ էլիզ Տերվիշեան Սրահին մէջ տեղի կ'ունենար առանձնական երեւոյթ մը:

Մոնթրէալահայ գաղութի բազմախառն ներկայացուցիչներու հոյլ մը - ազգային, մամուլ, ղեկավար - ներկայ էին, մասնաւորաբար ծանօթանալու Գանատայի Պահպանողական ընդդիմադիր կուսակցութեան (Conservative Opposition Party) ծրագիրներուն, ապագայ ընտրութիւններու առնչութեամբ:

Այս հանդիպումին ներկայ էին նաեւ Արա Պալեան ատենապետ Ռ.Ա.Կ.-ի, Արթո Մանուկեան Թէքեան Մշակութային Միութենէն եւ Պերճ Գոգորեան՝ «ԱՊԱԳԱՅ» շաբաթաթերթէն:

Որոշեալ ժամուն, անշուշտ յարգանքի պատշաճ ձեւակերպութիւններու եւ ծափողջոյններու ընդմէջէն, ժպտաղէմ ու ինքնավստահ, մուտք կը գործեր կուսակցութեան առաջնորդ Գանատայի խորհրդարանի անդամ, երեսփոխան PIERRE POILIEVRE:

Նախապէս պատրաստուած ու ապահովուած սեղաններու շուրջ ներկաները գրաւեցին իրենց յատկացուած տեղերը. իսկ կեդրոնի սեղանը սահմանուած էր պատուոյ հիւրերուն:

Իր ներկայութեամբ կը պատուէր Գանատայի մէջ Հ.Բ.Ը.Մ.-եան պատուոյ հիւպատոս Տիար Լեւոն Աֆէեան:

Աուր պատշաճի բացման խօսքէ եւ յարգանքի զանազան արտայայտութիւններէ ետք խօսք առաւ Պահպանողական Կուսակցութեան առաջնորդ Գանատայի խորհրդարանի անդամ, երեսփոխան PIERRE POILIEVRE-ը:

Իր կուռ ոճն ու կարողութիւններու վրայ գիտակցող հանգամանքը մեզի կը

տպաւորէր: Դիրահաղորդ ու սահուն նկատողութիւններով մեզի կը ներկայանար փորձառու քաղաքագետի մը դիմագիծով:

Անմիջական Նոր ծրագիրներէն՝ յաւելեալ բնակարաններու շինութեան գաղափարն էր, որ մեզի հրամցուց, բնակարաններ որոնք օգտակար պիտի հանդիսանային երեք ու սահմանափակ հասոյթ ունեցող վարձակալներու: Խօսեցաւ նաեւ Մոնթրէալի այժմեայ դժուարութիւններէն, սակաւաթիւ բժիշկներու ու բուժքոյրերու տագնապի լուծումի մասին:

Պրն. POILIEVRE հիմնուելով վերջերս յայտնուած վիճակագրական (poll) արդիւնքներու՝ հաւանական կը գտնէ, որ իբրեւ Պահպանողական Կուսակցութեան առաջնորդ՝ կազմէ Նոր կառավարութիւն եւ ընտրուի Գանատայի Նոր վարչապետ:

Կ'արժէ ըսել, թէ պրն. POILIEVRE կը ներկայանայ իբրեւ այժմու պրն. Justin Trudeau-ի դէմ՝ ապագայ վարչապետի թեկնածու:

Տրուեցաւ առիթը անհամբեր ներկաներուն իրենց մտահոգութիւնները ուղղելու պատուակալ Հիւրին: Իրենց կեդրոնական մտահոգութիւնը մասնաւորաբար Գանատայի ապագայ քաղաքականութիւնն էր մեր հայրենիքի առնչութեամբ:

Ան վստահեցուց, որ միշտ պաշտպան պիտի կանգնի Հայաստանի՝ Ռամկավարական սկզբունքներու հաւատացող երկրի մը, որ կը գտնուի կովկասեան վտանգաւոր ու թշնամիներով շրջապատուած շրջանի մը մէջ:

Պրն. POILIEVRE ամենայն հանդարտութեամբ պատասխանեց բոլոր հարցումներուն. չկար ո՛չ մէկ ընկրկում ու տատամսում այլ պայծառ ու խորատոյգ հաղորդականութիւն:

Հետաքրքրական հանդիպում մըն էր ու քաջալերելի, թէ՛ հանդիպման գաղափարի եւ թէ՛ կազմակերպչական աշխատանքի դիտանկիւնէ:

Մանաւանդ վերջերս, ակնյայտ է Մոնթրէալահայ հասարակութեան ներակցումը (involvement) Քէպէք Նահանգի Գանատայի քաղաքադաշտին մէջ, ըլլայ համայնքային հետաքրքրութեամբ կամ հայ քաղաքագետներու մասնակցողներու չափանիշով:

Թղթակից

ԺՈՋԷՑ ՊՈՐԵԼ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՊԱՅԱՆՋԷ ՄԵՐ ՎՃՌԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Երկուշաբթի՝ 11 Դեկտեմբեր 2023-ին, Եւրոպական Միութեան արտաքին գործոց նախարարներու Նիստի եւ Արեւելեան գործընկերութեան երկիրներու նախարարական հանդիպումի մեկնարկին, Եւրոպական Միութեան արտաքին քաղաքականութեան եւ անվտանգութեան բարձրագոյն յանձնակատար Ժոզէֆ Պորելը լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին յայտարարած է՝ թէ Հայաստանի մէջ կացութիւնը ուշադրութիւն եւ աջակցութիւն կը պահանջէ:

Եւրոպական Միութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարը անդրադարձած է Արեւելեան գործընկերութեան անդամ երկիրներուն մէջ ստեղծուած կացութեան եւ նշած. «Ամբողջ շրջանը յայտնուած է ծանր կացութեան մէջ»: «Աշխարհի այս հատուածին մէջ շատ բան տեղի ունեցած է: Պիեղոռուսիոյ տեղը դատարկ պիտի ըլլայ: Մենք ամէն ինչ կ'ընենք Լուքսեմբուրգի վարչակարգը մեկուսացնելու եւ ժողովրդավարական ուժերուն աջակցելու համար: Արեւելեան գործընկերութեան ամբողջ շրջանը յայտնուած է ծանր կացութեան մէջ: Ան յաւելած է. «Լաւ նորութիւնն այն է, որ Վրաստանը դէպի Եւրոպական Միութեան անդամակցութիւն կը շարժի, Հայաստանի մէջ

կացութիւնը կը պահանջէ մեր վճռական աջակցութիւնն ու ուշադրութիւնը, թէ ինչպէս կրնանք մեծցնել այդ աջակցութիւնը եւ ինչպէս օրակարգի վրայ պահել Արեւելեան գործընկերութիւնը, որովհետեւ անիկա մեր արեւելեան սահմանն է», ըսած է Պորել:

«Շրջանին մէջ շատ բաներ կը կատարուին: Կարեւոր է շարունակել ուշադրութիւն դարձնել անոնց եւ յատկապէս Հայաստանին, որ շատ բարդ կացութեան մէջ է», յայտնած է ան:

Աւարտին յիշենք, որ Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարար Արարատ Միրզոյեան մասնակցեցաւ Եւրոպական Միութեան Արեւելեան գործընկերութեան արտաքին գործոց նախարարներու մակարդակով ժողովին:

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 18 DECEMBRE 2023

Les dirigeants azerbaïdjanais pourraient transformer le concept d' « Azerbaïdjan occidental » en un prochain Chouchi

Écrit en anglais par *Benyamin Poghosian* et publié dans *The Armenian Mirror-Spectator* en date du 3 décembre 2023

La question la plus posée après la prise de contrôle militaire du Haut-Karabagh par l'Azerbaïdjan est peut-être la suivante : pourquoi n'y a-t-il pas d'accord de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan ? Le statut et l'avenir du Haut-Karabagh sont les pierres angulaires du conflit depuis la fin des années 1980. Les positions des parties étaient trop éloignées les unes des autres pour laisser espérer un compromis. Les Arméniens étaient convaincus que le Haut-Karabagh ne pouvait pas faire partie de l'Azerbaïdjan, car ils ne pouvaient pas vivre sous juridiction azerbaïdjanaise. Les Azerbaïdjanais étaient convaincus, eux, que le Haut-Karabagh devait faire partie de l'Azerbaïdjan.

La situation n'a changé qu'en octobre 2022, lorsque le Premier ministre arménien a signé une déclaration à Prague reconnaissant le Haut-Karabagh comme faisant partie de l'Azerbaïdjan. Il semblait que le changement radical de la position de l'Arménie ouvrirait enfin la voie à une normalisation entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. L'Arménie accepterait que le Haut-Karabagh fasse partie de l'Azerbaïdjan, tandis que l'Azerbaïdjan fournirait des garanties de sécurité aux Arméniens du Haut-Karabagh. Cependant, seule la première partie de l'équation était réelle. L'Arménie a reconnu le Haut-Karabagh comme faisant partie de l'Azerbaïdjan et a même abandonné toute demande d'autonomie. De l'autre, l'Azerbaïdjan a imposé un blocus au Haut-Karabagh et a lancé, en septembre 2023, une offensive militaire, obligeant l'ensemble de la population arménienne de la région à quitter son pays.

Néanmoins, alors que plus de cent mille Arméniens entraient en Arménie, de nombreux membres de la communauté internationale espéraient que l'ère de la paix arriverait enfin, et leur logique était claire. La question du Haut-Karabagh et l'avenir des Arméniens constituent les principaux obstacles à la normalisation des relations entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. La République du Haut-Karabagh étant détruite, rien ne pourrait empêcher l'Arménie et l'Azerbaïdjan de signer un accord de paix. Cela ouvrirait alors la voie à une normalisation des relations entre l'Arménie et la Turquie et la géopolitique du Caucase du Sud serait modifiée.

Tout le monde a commencé à parler d'un traité de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan d'ici la fin de 2023.

Cela a évoqué un sentiment de déjà vu, car à l'automne 2022, des discussions intenses ont eu lieu sur la possibilité de signer l'accord de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan d'ici la fin de 2022. Pourtant, fin septembre 2023, nombreux

étaient ceux qui étaient sûrs que rien ne pourrait cette fois empêcher la paix. Cependant, en octobre-novembre 2023 tout a changé. Début décembre 2023, personne ne parlait plus d'un accord de paix d'ici fin 2023 ; Qui plus est, personne ne savait quand et où les négociations entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan pourraient reprendre.

Il règne une confusion en Occident alors que les gens cherchent à comprendre ce qui se passe. En apparence, la raison derrière ces développements est le rejet par l'Azerbaïdjan des plates-formes de négociation occidentales.

Soudainement, l'Azerbaïdjan a compris que l'UE et les États-Unis, en tant qu'acteurs extérieurs, n'apportaient que chaos et instabilité dans le Caucase du Sud. Simultanément, l'Azerbaïdjan laisse entendre que la signature d'un accord de paix à l'occidentale irriterait la Russie et l'Iran et ne souhaite pas aggraver ses relations avec ces États puissants, qui auront une influence significative dans la région dans un avenir proche. L'Azerbaïdjan propose désormais de reprendre les négociations à Moscou ou d'avoir des pourparlers directs, sans aucun médiateur, soit en Géorgie, soit près de la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

L'Arménie évite la plateforme russe, car les relations entre l'Arménie et la Russie se détériorent rapidement et l'Arménie ne veut pas de négociations directes. L'Arménie a besoin de garants qui empêcheront toute violation de l'accord de paix par l'Azerbaïdjan.

Toutefois, les différences en matière de localisation ne représentent que la pointe de l'iceberg. La raison principale de l'effondrement soudain du processus de négociation est que l'Azerbaïdjan n'est intéressé par aucun accord de paix avec l'Arménie, même s'il satisfaisait toutes ses exigences en matière d'enclaves et de couloirs. Depuis que le président Aliiev a hérité du pouvoir de son père en 2003, il a utilisé le conflit du Haut-Karabagh, notamment l'idée de la restitution de Chouchi, comme une idée unificatrice afin de rallier la population azerbaïdjanaise autour de lui. La stratégie était simple : il y avait de nombreux problèmes en Azerbaïdjan, depuis d'énormes inégalités et une corruption endémique jusqu'au manque de libertés fonamen-

Suite à la page 6

L'Assemblée législative d'Argentine condamne l'Azerbaïdjan

L'Assemblée législative de Buenos Aires, Argentine, a adopté une déclaration condamnant les actions de l'Azerbaïdjan contre le Haut-Karabagh arménien. L'Assemblée législative a exprimé sa préoccupation face au déplacement forcé du peuple arménien et aux conditions inhumaines créées contre lui, causées par les actions de l'Azerbaïdjan en violation de la déclaration de cessez-le-feu, le blocus du couloir de Latchine et la reprise des hostilités sur le territoire de Nagorny-Karabagh.

L'Assemblée législative appelle à la sécurité de la population civile et au respect du droit international humanitaire.

Rencontre entre le Catholicos et l'ambassadeur du Canada

Le Catholicos de tous les Arméniens Karekin II a reçu au Saint-Siège d'Etchmiadzine, le 8 décembre dernier, Andrew Turner, nouvel ambassadeur résident du Canada en Arménie.

Karekin II a félicité l'ambassadeur pour sa nomination et lui a souhaité plein succès dans sa mission diplomatique en Arménie, notant que la création de l'ambassade du Canada en Arménie contribuera à des relations amicales entre les deux pays.

Lors de la réunion, le Catholicos a exprimé son appréciation envers les autorités canadiennes pour la reconnaissance et la condamnation du génocide arménien, ainsi que pour leur soutien envers l'Arménie et le peuple arménien.

Karekin II a réfléchi aux questions de sécurité auxquelles est confrontée l'Arménie, à la protection des droits équitables des Arméniens déplacés d'Artsakh, à la préservation du patrimoine spirituel et culturel arménien de l'Artsakh, exprimant l'espoir qu'avec le soutien actif de la communauté internationale et des pays amis, les Arméniens seront capables de surmonter cette situation difficile.

En outre, le Catholicos a parlé avec satisfaction de l'attitude bienveillante manifestée par les autorités canadiennes envers la communauté arménienne canadienne, notant que cette communauté constitue un pont important pour le renforcement des relations entre les deux pays.

À son tour, l'ambassadeur Andrew Turner, parlant de sa mission diplomatique en Arménie et des perspectives d'approfondissement et de développement de la coopération arméno-canadienne, a exprimé sa volonté de déployer tous les efforts possibles pour surmonter les défis auxquels l'Arménie est confrontée, l'assistance aux Arméniens déplacés de force d'Artsakh et l'instauration de la paix dans la région.

Le président du Kazakhstan invité en Arménie

Le président arménien Nikol Pachinian a eu un entretien téléphonique avec le Président kazakh Kassym-Jomart Tokayev.

Selon le bureau du Premier ministre arménien, ils auront discuté de l'agenda des relations bilatérales entre l'Arménie et le Kazakhstan.

L'intérêt mutuel dans le développement des relations entre les deux pays, ainsi que la nécessité de réaliser le potentiel de coopération dans les domaines économique et autres, ont été soulignés.

En outre, le Premier ministre Pachinian a invité le président Tokayev en Arménie pour une visite officielle, invitation que le président du Kazakhstan a acceptée.

Le Conseil de l'Europe contribuera au renforcement de la confiance entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie

Le président azerbaïdjanais Ilham Aliev a reçu Marija Pejcinovic Buric, secrétaire générale du Conseil de l'Europe.

Madame Pejcinovic Buric a noté que l'Azerbaïdjan était un membre apprécié du Conseil de l'Europe depuis 2001. Elle a rappelé que l'Azerbaïdjan avait signé et ratifié de nombreuses conventions du Conseil de l'Europe.

Saluant les mesures prises par l'Azerbaïdjan pour assurer une paix durable dans la région, la cheffe du Conseil de l'Europe a salué la déclaration conjointe adoptée par l'administration présidentielle de l'Azerbaïdjan et le bureau du Premier ministre arménien et les questions qui en découlent, en particulier les mesures liées au renforcement de la confiance entre les deux pays. Elle a exprimé la volonté du Conseil de l'Europe de contribuer aux mesures de confiance entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie.

Le président Aliev a souligné que la déclaration commune était une démonstration de la volonté politique mutuelle de faire avancer le programme de paix et de normaliser les relations entre les deux pays. Le chef de l'État azerbaïdjanais a souligné que le Conseil de l'Europe constituait également une très bonne plate-forme pour promouvoir le processus de renforcement de la confiance entre les deux pays.

Au cours de l'entretien, ils ont mis l'accent sur la nécessité d'un dialogue et de relations constructifs entre les délégations parlementaires de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie à l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe (APCE).

Les États-Unis doivent aider l'Arménie en matière de sécurité

Frank Pallone, membre de la Chambre des représentants des États-Unis et coprésident du groupe arménien au Congrès, a considéré l'accord conclu entre les dirigeants arméniens et azerbaïdjanais sur la libération des détenus comme un pas en avant.

Pallone a écrit sur X qu'il était heureux de voir que l'Arménie et l'Azerbaïdjan étaient parvenus à un accord sur la libération de 32 captifs arméniens. Il a ajouté qu'il s'agit d'un pas en avant important, mais que les États-Unis doivent aider l'Arménie dans le secteur de la sécurité afin d'assurer une paix durable dans le Caucase.

Les...

Suite de la page 5

tales. Cependant, il a été demandé à la société de les oublier et de se rallier au leader qui a promis de hisser le drapeau azerbaïdjanais à Chouchi. Cette promesse semblait être un fantasme en 2003, mais la majeure partie de la société a accepté cet accord.

Puis, 17 ans plus tard, les troupes azerbaïdjanaises sont entrées dans Chouchi. Ils y ont hissé un drapeau et, en 2023, tous les Arméniens ont été contraints de quitter le Haut-Karabagh. Le président Ilham Aliev a reçu un défilé militaire à Stepanakert à l'occasion du 20e anniversaire de sa première élection à la présidence. Le président Aliev semble avoir tenu ses promesses et sera perçu à jamais comme un héros national, assurant ainsi sa position et celle de sa famille en tant que dirigeants de l'Azerbaïdjan durant des décennies.

Cependant, comme toujours, il existe deux faces à la médaille. Beaucoup, sinon tous, en Azerbaïdjan perçoivent le président Aliev comme un héros national. Cependant, une fois l'accord de 2003 conclu, tôt ou tard, les gens commenceront à se poser des questions sur les inégalités, la corruption endémique, le manque de libertés fondamentales et d'autres problèmes qui ravagent l'Azerbaïdjan.

Pour empêcher cette évolution, le président Aliev a besoin d'une nouvelle idée unificatrice qui rallierait la population derrière lui, comme l'a fait l'idée de hisser le drapeau azerbaïdjanais à Chouchi en 2003, et qui obligerait la société azerbaïdjanaise à tolérer les problèmes multiformes de l'Azerbaïdjan actuel. Les dirigeants azerbaïdjanais ont décidé que la nouvelle idée serait la vision d'un « Azerbaïdjan occidental ». Actuellement, l'idée manque de clarté : cela implique-t-il de hisser des drapeaux azerbaïdjanais dans les villes arméniennes, y compris à Erévan, ou envisage-t-il le « retour pacifique des Azerbaïdjanais en Arménie », où ils vivront en tant que citoyens arméniens ?

Cependant, malgré le manque de clarté sur les détails, le grand projet est là : la société azerbaïdjanaise devrait se rallier au président Aliev et à sa famille au cours des 20 prochaines années pour réaliser un autre rêve national, comme elle l'a fait en 2003 et a réalisé son rêve d'avoir des drapeaux azerbaïdjanais à Chouchi et dans d'autres villes du Haut-Karabagh. De plus, dans ce contexte, l'accord de paix avec l'Arménie ne fera qu'entraver le processus.

Même le meilleur accord de paix donnerait à l'Azerbaïdjan de soi-disant enclaves, établirait un accès terrestre direct avec elles, créerait le « corridor de Zangezour » et tuerait « le rêve d'un Azerbaïdjan occidental ». Ainsi, l'Azerbaïdjan, ou du moins ses dirigeants actuels, n'a pas besoin d'un accord de paix avec l'Arménie ; plus encore, un accord de paix avec l'Arménie pourrait créer d'importants problèmes au cours des 20 prochaines années.

Traduction N.P.

La Russie salue la déclaration commune de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie sur le traité de paix

La Russie a accueilli avec satisfaction la déclaration conjointe du bureau du Premier ministre arménien et de l'administration présidentielle azerbaïdjanaise confirmant leur intention mutuelle de normaliser les relations et de signer un traité de paix entre les deux pays. C'est ce qu'a déclaré Maria Zakharova, représentante officielle du ministère russe des Affaires étrangères (MAE).

« Nous saluons l'accord entre Bakou et Erévan sur la libération des soldats arméniens et azerbaïdjanais. La Russie a constamment mis de l'avant le concept d'échange de prisonniers sur la base du principe 'tous pour tous'. Cela contribue au renforcement de la confiance mutuelle et ouvre de nouvelles possibilités pour promouvoir le processus de normalisation des relations arméno-azerbaïdjanaises conformément aux accords tripartites globaux conclus par les dirigeants de la Russie, de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie en 2020-2022 », a précisé Zakharova.

En outre, la représentante officielle du ministère russe des Affaires étrangères a souligné que la Russie était prête à poursuivre son éventuelle assistance en matière de déblocage des communications régionales, de délimitation des frontières, de signature d'un traité de paix et de contacts à travers la société civile.

La Suède soutient le processus de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan

Tobias Billstrom, ministre des Affaires étrangères de Suède, a salué la déclaration commune du 7 décembre entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, répondant ainsi à la réaction du président du Conseil européen, Charles Michel.

« Très bonne nouvelle ce soir ! La Suède soutient les efforts de Charles Michel pour faciliter un processus de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan au profit des deux pays et de la région », a écrit le ministre Billstrom sur X, ex-Twitter.

Conformément à la déclaration conjointe de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan, ce dernier libérera 32 prisonniers arméniens. L'Arménie, à son tour, guidée par les valeurs de l'humanité et en signe de bonne volonté, libérera deux militaires azerbaïdjanais.

L'assassin de Hrant Dink jugé pour appartenance au mouvement Gülen

Ogün Samast, qui a passé 16 ans en prison pour le meurtre, le 19 janvier 2007, du journaliste arménien d'Istanbul Hrant Dink, rédacteur en chef de l'hebdomadaire arménien Agos d'Istanbul, et récemment libéré pour « bonne conduite », est cette fois accusé d'être membre du mouvement Gülen, dirigé par le prédicateur islamique turc Fethullah Gülen, que la Turquie a déclaré terroriste.

L'audience du nouveau procès contre Samast a commencé devant le 14e tribunal pour crimes graves d'Istanbul, a rapporté le site Internet BirGun. Il est désormais accusé d'être membre du mouvement Gülen et d'avoir assassiné Hrant Dink sur ordre de cette organisation.

Ogün Samast a participé à cette audience depuis le tribunal de Trabzon (Trébizonde) par liaison vidéo.

Les avocats des successeurs légaux de Hrant Dink ainsi que des journalistes ont également participé à cette audience.

Le tribunal a prononcé une interdiction de voyager contre Samast.

VISITEZ ABAKA NEWS
www.abakanews.org

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY DECEMBER 18, 2023

Did Azerbaijan Target Christians for Its Dictator's Personal Profit?

By Michael Rubin published in *The Armenian Mirror-Spectator*

Just five days after Yuri Kim, the acting assistant secretary of state, told a Senate committee that the United States would not tolerate any military action against the Christian community in Nagorno-Karabakh, Azerbaijan's dictator ordered his army to attack. Thus, ended one of the world's oldest Christian communities, as Azerbaijani forces pushed the region's 120,000 men, women, and children into flight.

Certainly, dictators from Beijing to Baku interpret President Joe Biden's weakness and confusion as a green light for aggression. Diplomacy has no credibility when red lines are ephemeral. While the State Department may believe in the power of dialogue, viewing conflict only through the lens of honest disagreement often leads to failure. Ideology matters. There is ample evidence that racism colors Azerbaijani President Ilham Aliyev's attitude toward Armenians. Now, it appears greed does as well. Here, the case of Gubad Ibadoghlu, an Azerbaijani academic, is instructive. Arrested on Aliyev's orders last summer, Ibadoghlu languishes in prison, denied basic medical care to treat both his diabetes and heart condition. Ibadoghlu was no gadfly oppositionist; rather, he was a careful researcher whose writings hint at why Aliyev has been desperate to silence him.

Ibadoghlu runs the Economic Research Center, a think tank he established to study macroeconomic policy and good governance. Ibadoghlu's reports document how Aliyev seized prime agricultural land in Nagorno-Karabakh for personal benefit. While Aliyev complains about mines for propaganda purposes, this is cynical. He has forced the U.S.-funded HALO Trust to cease its own mine-clearing operations and instead demands donors channel all demining money through him. He has then directed his own deminers to clear only land his interests would farm, leaving ordinary Azerbaijanis unaided.

His goal is monopoly. Ibadoghlu documents how the Azerbaijani government does not allow other farmers to work in Karabakh. As he reveals, "All the companies that rent land in Karabakh either belong to the President's family ... or to high-ranking officials." Aliyev's propaganda that he liberated Karabakh for ordinary Azerbaijanis is simply false.

Personal enrichment also guides construction. As President Recep Tayyip Erdogan did in Turkey, Aliyev profits double, first by channeling billions of dollars into his own construction companies and then by forcing those seeking to win Azerbaijani contracts to pay exorbitant rent. Aliyev and his propagandists may repeat, "Karabakh is Azerbaijan" as a mantra, but Azerbaijan has never before fully controlled the region. This historical reality is the reason why the Azerbaijani leader has such difficulty getting Azerbaijanis to live in Karabakh.

While Azerbaijan and its proxies sponsor lavish trips to show reconstruction to gullible Westerners, the reconstruction Azerbaijan shows off, contracts awarded to Turkish and Azerbaijani companies with close ties to the ruling regimes of both countries, represent corruption as they build empty shells to launder money.

Corruption comes in many forms. Many dictators are not satisfied with \$100 million or \$1 billion but want more. They might address Nagorno-Karabakh in terms of sovereignty, but the devil is in the details. A desire to profit colored the decision to go to war and drive the oldest Christian populations on Earth off their land. This just makes Washington's silence more shameful.

One day, Armenians will return, and Turks and Azerbaijanis will reclaim the money their rulers have stolen. Until that time, the shame is on those who facilitate such schemes, not only in Ankara and Baku but also in Washington, London, and Jerusalem.

(Michael Rubin (@mrubin1971) is a contributor to the Washington Examiner's Beltway Confidential blog. He is a senior fellow at the American Enterprise Institute. This article first appeared in the Washington Examiner.)

Armenian, French FMs discuss issues of regional security

Armenian Foreign Minister Ararat Mirzoyan had a meeting with Catherine Colonna, Minister of Europe and Foreign Affairs of the French Republic.

The ministers discussed issues of the Armenian-French bilateral agenda, practical cooperation in various fields.

The readiness and commitment of close interaction in deepening the Armenia-EU partnership and implementation of current programs was emphasized on both sides.

Issues related to regional security and stability were discussed, the challenges in establishing peace were addressed. Ararat Mirzoyan briefed Katrin Kolonna on the latest developments in the process of normalization of relations between Armenia and Azerbaijan.

Thoughts were exchanged on issues of cooperation on international platforms.

Armenia, Cyprus keen to deepen bilateral defense cooperation

Armenian Defense Minister Suren Papikyan has briefed his Cypriot counterpart Michalis Giorgallas on the Crossroads of Peace project developed by the Armenian Government.

During a meeting in Nicosia, the Defense Ministers of the two countries discussed a number of issues related to Armenian-Cypriot cooperation in the defense field. The parties conducted a comprehensive review of the ongoing cooperation and outlined the new opportunities for its advancement, expressing a shared commitment to cooperate across a broader spectrum of sectors including training programs, exchange of experience in various domains, military-technical cooperation, and other matters of mutual interest.

Suren Papikyan thoroughly presented the "Crossroads of Peace" project developed by the Government of the Republic of Armenia to his counterpart.

In a joint statement for the press, the Defense Ministers of the two countries reaffirmed their dedication to cooperation with a comprehensive agenda.

Armenia committed to coming closer to EU to the extent the EU will deem it possible – FM

Armenia is committed to coming closer to the European Union to the extent the EU will deem it possible, Foreign Minister Ararat Mirzoyan said in his remarks at the Eastern Partnership Ministerial meeting in Brussels.

Minister Mirzoyan noted that Armenia is currently facing enormous challenges and expressed gratitude to the EU and its member States for humanitarian assistance in response to the mass influx of people of Nagorno-Karabakh.

Below are Foreign Minister Ararat Mirzoyan's remarks in full:

Cont'd on page 8

Armenian Parliament ratifies agreement on cooperation with India

The Armenian National Assembly voted unanimously to ratify the agreement on Cooperation and Mutual Assistance between the Governments of Armenia and India, Deputy Speaker of Parliament Hakob Arshakyan informs. “As the leader of the Armenian-Indian parliamentary friendship group, I attach importance to the deepening of relations with India,” Arshakyan said in a Facebook post. He called it an important step towards the implementation of the “Crossroads of Peace” project. “The National Assembly is also taking steps towards the development of parliamentary relations between Armenia and India,” the lawmaker said.

Armenia receives \$2.9 million grant to support teachers in providing psycho-social support to displaced children from Nagorno-Karabakh

The World Bank announced today that Armenia has been selected to receive a new grant from the State and Peacebuilding Umbrella Trust Fund to support the mental health and wellbeing of displaced children and adolescents from Nagorno-Karabakh region in over 200 schools across the country. The grant will finance an upcoming project to be implemented jointly by the World Bank and the Teach for Armenia Foundation, in collaboration with the Ministry of Education, Science, Culture and Sport, the Republican Pedagogical-Psychological Center, and the Armenian State Pedagogical University.

The \$2.9 million grant will support the social integration of displaced children and adolescents into Armenian schools, and capacity building and mentoring of school staff to deliver tailored mental health and psychosocial support to displaced children and adolescents, their families, and students from the hosting communities.

It will provide technical assistance to design a comprehensive approach for the integration of displaced children and adolescents into the education system along with a specialized mental health and psychosocial support program through a combination of change-based learning, engagement with local communities, and robust monitoring and evaluation systems in schools. The grant will also support integrating the provision of mental health and psychosocial support into the new curriculum.

The State and Peacebuilding Umbrella Trust Fund (SPF) is a global multi-donor fund administered by the World Bank that works with partners to address the drivers and impacts of fragility, conflict, and violence and strengthen the resilience of countries and affected populations, communities, and institutions. SPF is supported by Denmark, Germany, Netherlands, Norway, Sweden, Switzerland.

The World Bank is currently financing 10 projects in Armenia totaling \$500 million. Since its inception in Armenia in 1992, the World Bank has provided around \$2.7 billion from International Development Association (IDA) to which Armenia became a donor in 2023, from the International Bank for Reconstruction and Development (IBRD), and from trust funds. The World Bank is committed to continuing its support to Armenia in its development path for ending extreme poverty and boosting shared prosperity on a livable planet.

Armenia committed ... Cont'd From page 7

“Excellencies,
ladies and gentlemen,
dear colleagues,

I am very pleased for this opportunity to meet and openly discuss the recent developments in the EaP region and share our ideas on the future of this format. Given the diverse challenges the Eastern Partnership region has been facing for the last couple of years, including the shake of the security architecture and humanitarian issues, the consistency of the EaP Ministerial meetings is quite welcoming.

Since EaP was launched, it has aimed to strengthen the ties of the partners with the EU and EU Member states based on common values, deepening economic and political cooperation and support for the reform agenda.

The Eastern Partnership has contributed to the democratic transition of my country, which made a clear decision to take an irreversible path of democratization and reforms. Despite all the challenges we had during the recent couple of years the democratization process and implementation of the ambitious reform agenda did not stop in Armenia for a single moment. And Armenia is resolute in continuing this journey with the substantial support of the European Union. The most recent manifestation of our determination is the ratification of the Rome Statute by Armenia. By joining the ICC Armenia contributed to the strengthening of the international legal order while at the same time reclaiming its sovereign right of taking decisions based on its national interests.

My Government warmly welcomes the European Commission's decision to recommend the European Council to open accession talks with Moldova and Ukraine and to grant candidate status to Georgia. This decision is welcomed not only by the Government of Armenia but also people of Armenia, who also have European aspirations. We think that this new development should not be the cause for further weakening of their interest in EaP, but rather it should serve to transform the welcome progress of the trio into an additional bridge for those partners who have the firm intention and resolve to come closer to the European Union.

We are not only committed to continuing this path, but even coming closer to the European Union to the extent the EU will deem it possible.

Dear colleagues,

EU to increase staff of its Mission in Armenia to 209 – Borrell

The EU Foreign Affairs Council agreed to strengthen the civilian [CSDP] mission in Armenia (EUMA), increasing its presence on the ground from 138 staff to 209, EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy Josep Borrell said after the meeting of the Foreign Affairs Council in Brussels.

“This is an important increase of the size of the mission, and this is a way of increasing the stability of Armenia's international border with Azerbaijan,” Borrell said.

“We believe that there is a historic chance to achieve peace in the region. It is an opportunity. We are committed to continue our support to these efforts – by working together with both Armenia and Azerbaijan. The fact that we have decided to increase by such an important number our staff on this mission shows our clear commitment to the stability in the border between Armenia and Azerbaijan and is an important contribution to the peace efforts,” the High Representative stated.

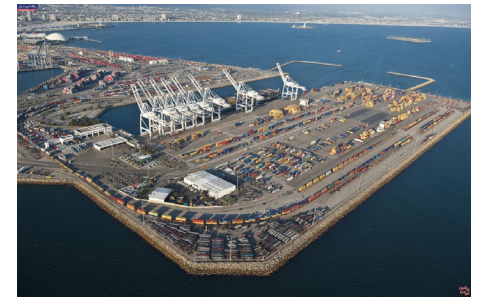
Armenia interested in activities in Iran's Chabahar Port

Head of Iran's Ports and Maritime Organization (MPO) Ali-Akbar Safaei has said Armenia is eager to take part in maritime activities in the Islamic Republic's southeastern Chabahar Port, Tehran Times reports.

Safaei who met with Armenia's Deputy Economy Minister Narek Teryan and the country's commercial attaché to Iran Vardan Kostanyan in Tehran on Tuesday, said: “Considering the interest of the Armenian government to cooperate in the maritime and port sector with Iran, the Ports and Maritime Organization will do its best to facilitate such cooperation.”

Addressing the meeting, Safaei emphasized that the MPO welcomes any bilateral agreement between Iran and Armenia in the maritime and port sector, adding that Iran supports any tripartite cooperation with India and Armenia in Chabahar Port, and the proposed packages in this regard are being reviewed by the MPO.

The official said the Iranian government has been following new strategies to expand economic cooperation with neighboring countries and in line with these strategies, the country's maritime trade has increased by nine percent in the current Iranian calendar year in comparison to the previous year.

As you are well aware Armenia is currently facing enormous challenges. The efforts of my Government and all the competent authorities are focused on addressing the humanitarian situation of the forcibly displaced Armenian population of Nagorno-Karabakh, who, within a week, had to abandon their houses and run as a result of use of force.

In this regard, we are grateful to the EU and its member States for humanitarian assistance to Armenia in response to the mass influx of people of Nagorno-Karabakh. Distinguished colleagues, ladies and gentlemen,

The Government of Armenia has political will for building sustainable and lasting peace in the region. We are ready to move forward to that end on the basis of the principles adopted in Granada by Prime Minister Nikol Pashinyan of Armenia, President Michel of the European Council, President Macron of France and Chancellor Scholz of Germany. The same principles about mutual recognition of territorial integrity, mutual recognition of borders, opening of communications, transport infrastructures, that were previously acknowledged during the trilateral meetings of leaders in Brussels.

On numerous occasions, we have demonstrated our willingness and determination to establish long-lasting peace and stability in our region through the normalization of relations with our neighbors, where all countries will live with open borders and be connected by active economic, political and cultural ties. My Government has recently presented our vision for the future named “The Crossroads of Peace” as a part of the peace agenda. At the core of this project is the development of regional communications by means of renovating, building, and operating roads, railways, pipelines, cables, and electricity lines. Moreover, the joint statement recently adopted with Azerbaijan regarding the exchange of detainees and Armenia's agreement on the COP29 is yet another demonstration of our determination to reach peace and stability in the South Caucasus. We do hope that after this positive impulse Azerbaijan will adhere to the peace process.

Dear colleagues,

We believe that this format and initiatives we are engaged in should serve the ultimate goal of bringing us closer to our partners and neighbors. We feel the need to reiterate that all of the EaP partner states should adhere to the same values and principles, as without respect for human rights and fundamental freedoms, without a secure and peaceful environment any endeavor is doomed to failure.

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՓՈԽՆԱԽԱՐԱՐ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԱՍՏՈՒՄԸ ԱՆՕԳՈՒՏ ԲԱՅԼ Է»

Հայաստանի մէջ Եւրոմիութեան քաղաքացիական դիտորդական առաքելութեան ընդլայնումը չի նպաստեր հայատրպէյճանական կարգաւորման եւ միայն պիտի աշխուժացնէ լարուածութիւնը Անդրկովկասի մէջ, Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւի հօր հանգուցեալ չէյտար Ալիեւի յիշատակի օրուան նուիրուած ընդունելութեան ժամանակ ըսած է Ռուսաստանի արտաքին գործերու փոխնախարարը:

Միխայիլ Կալուզինը Եւրոպական Միութեան դիտորդական առաքելութեան ներկայութիւնը Հայաստանի մէջ «լիովին անօգուտ քայլ» որակած է՝ հայատրպէյճանական յարաբերութիւններու կարգաւորման նպաստելու առումով:

«Մենք համոզուած ենք, որ ԵՄ առաքելութեան ընդլայնումը որեւէ արդիւնք պիտի չտայ ատրպէյճանա-հայկական կարգաւորման տեսանկիւնէն, որուն հիմնական սկզբունքները մշակուած են 2020-ի Նոյեմբերին Ռուսաստանի, Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի ղեկավարներուն կողմէ եւ ամրագրուած են եռակողմ համատեղ յայտարարութիւններով», ըսած է Կալուզինը:

Կալուզին վստահութիւն յայտնած է, որ Հարաւային Կովկասի մէջ Եւրոպական Միութեան քաղաքականութիւնը ուղղուած է միայն Ռուսիան շրջանէն դուրս մղելուն:

«Մենք կը տեսնենք, որ Անդրկովկասի մէջ Եւրոպական Միութեան քաղաքականութիւնը ուղղուած է բացառապէս Ռուսիան այնտեղէն դուրս մղելուն՝ միեւնոյն ժամանակ օգտագործելով Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ խաղաղ կարգաւորման հոլովոյթին մէջ մեր ձեռքբերումները», նշած է Ռուսիոյ արտաքին գործոց փոխնախարարը:

Աւարտին յիշենք, որ վերջերս Պրիքստիլի մէջ ԵՄ արտաքին գործերու նախարարներու հանդիպումէն յետոյ ԵՄ բարձր ներկայացուցիչ Ժոզեֆ Գորել յայտարարեց, որ որոշած են աւելցնել Հայաստանի մէջ դիտորդներու թիւը՝ 138-էն հասցնելով 209-ի:

«Սա միջոց է բարձրացնելու Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջազգային սահմանին կայունութիւնը», նշած է Գորել:

ՇԱՐԼ ՄԻՇԷԼ. «ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԷՏՔ Է ԵՐԱՇԽԱԴՐՈՒՄԻՆ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՍԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ»

Ղարաքաղի հայերու իրաւունքներն ու անվտանգութիւնը պէտք է երաշխաւորուին Ատրպէյճանի Սահմանադրութեան շրջանակներուն մէջ, «Ազատութեան» տուած հարցազրոյցին մէջ ըսած է Եւրոպական խորհուրդի ղեկավար Շարլ Միշէլը՝ յաւելելով, որ Եւրոմիութիւնը այդ հարցին շուրջ կը շարունակէ բանակցութիւնները Պաքոյի ղեկավարութեան հետ:

«Կը կարծենք, որ հայերը պէտք է վերադառնալու իրաւունք ունենան կամ գոնէ կարենան այցելել Ատրպէյճանի այդ հատուած, եւ անոնց անվտանգութիւնն ու իրաւունքները պէտք է երաշխաւորուած ըլլան: Փոքրամասնութիւններու պաշտպանութեան մասով կան միջազգային չափանիշներ, որոնք պէտք է յարգուին Ատրպէյճանի Սահմանադրութեան համաձայն, որո՞ւ ծիրին մէջ ալ պէտք է փոքրամասնութիւններու այդ իրաւունքները երաշխաւորուին», ըսած է Միշէլը:

«Հայկական կողմը ղարաքաղեան երկրորդ պատերազմէն յետոյ կը պնդէր, թէ Ղարաքաղի հայերուն պէտք է անվտանգութեան ու իրաւունքներու պահպանման միջազգային երաշխիքներ տրուին: Խաղաղութեան համաձայնագրին մէջ այդ հարցին անդրադարձ կ'այ, թէ Ղարաքաղի հայաթափումէն յետոյ այն կորսնցուցած է հրատապութիւնը», «Ազատութեան» հարցումին Եւրոպական խորհուրդի ղեկավարը արձագանգած է՝ չ'ուզեր խորանալ մանրամասնութիւններու մէջ, միաժամանակ ընդգծած է, որ այդ հարցով երաշխաւորը պէտք է Ատրպէյճանի իշխանութիւնները ըլլան:

«Մենք միշտ կապի մէջ ենք Ատրպէյճանի նախագահին հետ այս թեմայով, որպէսզի բարձրացնենք աշխարհութիւնը եւ փորձենք համոզել Ատրպէյճանի իշխանութիւններուն ցոյց տալ, որ անոնք կը փափաքին պաշտպանել փոքրամասնութիւնները եւ երաշխաւորել, որ միջազգային չափանիշները պահպանուին: Սա է քաղաքական բանավեճը, որ ունինք, եւ ես անկեղծօրէն յոյս ունիմ, որ մենք կրնանք յառաջընթաց արձանագրել ԵՄ-ի համար գերակայ հարցով», նշած է Շարլ Միշէլը:

ՀԱՔԱՆ ՖԻՏԱՆ. «ԹՈՒՐԵԻԱՆ ԿԱՐԵԼԻՆ Կ'ԸՆԷ, ՈՐՊԵՍՁԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԸ ԱՏՈՐԱԳՐՈՒԻ»

Ըստ թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարին Թուրքիան կ'աջակցի Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման: «Անատոլու» լրատու գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ այս մասին Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Էնթընի Պրինքընի հետ զրոյցի ընթացքին յայտնած է Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Հաքան Ֆիտան:

Ֆիտան իր ամերիկացի պաշտօնակիցին հետ քննարկած է Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման հոլովոյթը եւ խաղաղութեան բանակցութիւնները:

«Մենք ամերիկեան կողմին ըսինք, որ Թուրքիան կ'աջակցի երկու երկիրներուն միջեւ կնքուած խաղաղութեան համաձայնագիրին եւ կարելին կ'ընէ, որպէսզի փաստաթուղթը ստորագրուի: Միացեալ Նահանգները Նոյն դիրքորոշումը ունին: Մենք համոզուած ենք, որ շրջանին մէջ կարգաւորումը կը բխի ինքնին շրջանի շահերէն», ընդգծած է Ֆիտան:

ԱՐՅԱՆԻ... Շար. - էջ 1 - ԷՆ

հանրաքուէն այն հիմնաքարն էր, որի վրայ կառուցուեց Արցախի Հանրապետութիւնը և դարձաւ համայն հայութեան պարծանքն ու յաղթանակի փարոսը: Արցախի ժողովուրդը 2006 թուականի Նոյն օրը Սահմանադրութեան ընդունման հանրաքուէով մէկ անգամ ևս արտայայտեց անկախ պետութիւն ունենալու և ազատութեան համար պայքարի ուղին անշեղօրէն շարունակելու իր կամքը:

2023 թուականի Սեպտեմբերի 19-ին Ատրպէյճանի ռազմական յարձակումին հետևանքով զոհուեցին հարիւրաւոր մեր հայրենակիցներ, այդ թում ՝ երեխաներ և կանայք, հայաթափուեց հայ ժողովրդի հազարամեայ հայրենիք Արցախը:

Անվտանգութեան և իրաւունքների իրացման անհնարինութիւնից ելնելով՝ Արցախի բնակչութիւնը դիմեց հայրենիքը լքելու ծայրայեղ քայլին: Այս ամէնին իր գնահատականը տուեց Նաև միջազգային հանրութիւնը: Ֆրանսայի և Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարարութիւնները, Գերմանիայի Պոլստեսթազը, Աւստրիայի և Նիտեռլանտների խորհրդարանները, Եւրախորհրդարանը, Յեղասպանութեան կանխարգելման Լեմբինի ինստիտուտը և այլ միջազգային հեղինակաւոր կազմակերպութիւններ Լեռնային Ղարաբաղում տեղի ունեցածը որակեցին որպէս էթնիկ զտում:

Ատրպէյճանը, հայ ժողովրդի դէմ ցեղասպանութիւն իրականացնելուց յետոյ, միջազգային դերակատարների աչքին թոզ փչելու և իր արարքն արդարացնելու համար, որպէս ռազմական գործողութիւնների դադարեցման նախապայման, Արցախի Հանրապետութեան Նախագահին պարտադրեց ստորագրել փաստաթուղթ:

Ի սկզբանէ գիտակցելով Ատրպէյճանի կողմից պարտադրուող փաստաթղթի հակասահմանադրականութիւնը, գնահատելով խաղաղ բնակչութեանը ցեղասպանութեան ենթարկելու, նրա ազատ տեղաշարժը խոչընդոտելու և կամայական ձերբակալութիւնների հնարաւոր վտանգների առկայութիւնը՝ նախագահի կողմից ընդունուեց հրամանագիր, որով մինչև 2024 թուականի Յունուարի 1-ը պէտք է կազմալուծուէին Արցախի պետական ինստիտուտները, իսկ բնակչութիւնը որոշում կայացնելով լքել հայրենիքը կամ համարկուել Ատրպէյճանի մէջ:

Հաշուի առնելով Արցախի հարցի վերջնական փակմամբ շահագրգռուած կողմերի կատարուած և կատարուող քայլերի ինտենսիվութիւնն ու դրանում շահագրգիռ կողմերի ագրեսիվ վարքագիծը՝ Ազգային ժողովը վերահաստատում է իր յանձնառութիւնը՝ տէր կանգնելու Արցախի ժողովրդի իրաւունքներին և յայտնում իր պատրաստակամութիւնը՝ շահագրգիռ կողմերի հետ քննարկելու բոլոր խնդրայարոյց հարցերը:

Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովը, հաւատարիմ Արցախի ժողովրդի ազատ կամքի արտայայտման արդիւնքում ստացած մանդատին, վճռակամ է պաշտպանելու հայ ժողովրդի հազարաւոր հայորդիների արիւնով ու քրտինքով իրացուած իրաւունքներն ու ազատութիւնը:

ՊԱՔՈՒ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԷՋ ՖՈՒԹՊՈՒԼԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԻՐԱԳՈՐԾԵԼ

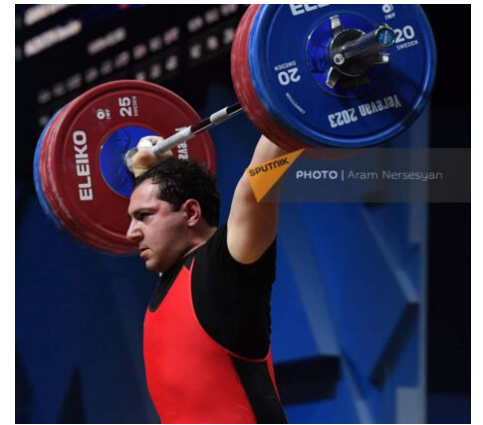

Պաքուն կը պատրաստուի Ստեփանակերտի մարզադաշտին մէջ ֆութպոլային հանդիպում իրականացնել: «Ղարաբաղ» եւ MOIK ֆութպոլային ակումբները Ատրպեյճանի ֆութպոլի բաժակի 1/8 եզրափակիչ խաղը Ստեփանակերտի մէջ պիտի կատարեն 21 Դեկտեմբերին:

Այդ առնչութեամբ արդէն որոշուած է Նոյն օրը երկարաձգել Պաքուի մերձրոյի աշխատանքի ժամերը, որպէսզի այնտեղ մեկնողները կարենան խաղէն վերջ վերադառնալ ու մերթոյով տուն հասնիլ, իսկ Ստեփանակերտ երթալու համար հանրակարգեր պիտի տրամադրուին:

ՂԱԿԻԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ՝ ԲԱԹԱՐԻ «ԿՐԱՆ ՓՐԻ»-Ի ԱՐԾԱԹԷ ՄԵՏԱԼԱԿԻՐ

Քաթարի մայրաքաղաք Տոհայի մէջ ընթացքի մէջ է ծանրամարտի Քաթարի «Կրան-Փրի» առաջնութիւնը: Երկուշաբթի՝ 11 Դեկտեմբեր 2023-ին, տղամարդոց 96 քկ. քաշային կարգի մէջ մրցահարթակ ելած էր Հայաստանի ներկայացուցիչ Դաւիթ Յովհաննիսեան: Այս մասին կը հաղորդէ abcmedia.am-ը:

Յովհաննիսեանը շատ վստահ տեսք ունէր պոկում վարժութեան ժամանակ ան յաջողաբար բարձրացուց 160, 165 և 170 քկ-անոց ծանրաձողերը եւ յաղթեց: Հրում վարժութեան ժամանակ Յովհաննիսեանը ճիշդ կատարեց միայն առաջին մօտեցումը՝ գլխավերելը պահելով 200 քկ-անոց ծանրա-ձողը: Հրում վարժութեան ժամանակ մեր մարզիկը զբաղցուց երրորդ հո-րիզոնականը, իսկ երկամարտին դարձաւ արծաթե մետալակիր՝ 370 քկ. արդիւնքով: Առաջին հորիզոնականը զբաղցուցած թուրքմէն մարզիկին Յովհաննիսեանը երկամարտի ժամանակ զիջած է 2 քկ.:

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԱԿԵՐԵԼ Լ. ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԷՋ ԿԱՆԳՆԵՑՈՒԱԾ ՅՈՒՇԱԿՈԹՈՂՆԵՐԸ

Ատրպեյճանցիները ատերած են Օմարի լեռնանցքին մէջ զոհուած Տիգրան Աբրահամեանի եւ ընկերներու յիշատակին կանգնեցուած խաչքար-յուշադրքիւրը Քաշաթաղի շրջանի Աղանուս բնակավայրի թթու ջուր կոչուող տարածքին մէջ: Այս մասին կը տեղեկացնէ «Պատմամշակութային ժառանգութեան Գիտահետազոտական Կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը:

Հասարակական հարթակներու վրայ տարածուած տեղեկութեան համաձայն՝ Աղանուս գիւղին մօտ գտնուող պատմական աղբիւրին շրջակայքը զանգուածաբար հատուած են ծառեր:

Քաշաթաղի մէջ բնակութիւն հաստատած ատրպեյճանցիները տեղեկացուցած են, որ այնտեղ պիտի կառուցուի հանգիստի կեդրոն եւ ճաշարան: Մինչդէռ Ատրպեյճանի բնապահպանութեան եւ բնական պաշարներու նախարարութիւնը իր պաշտօնական հաղորդագրութեան մէջ նշած է, որ Աղանուս գիւղին մէջ իրականացուած շինարարական աշխատանքները կատարուած են կամայականօրէն եւ շինարարական աշխատանքներուն վերաբերեալ որեւէ արտօնութիւն չէ տրուած:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԹՈՍԱԿԱՅԱՆԻ 2-ՐԴ ՈՒԺԱՆԻԹԻ ՊԼՈՔԻ ՀԱՅԱԳՈՐԾՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՈՒ ԵՐԿԱՐԱՅՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐ

«Հայկական աթոմային ելեկտրակայան» ընկերութիւնը պայմանագիր պիտի կնքէ «Ռուսաթոմ Սերվիս» ընկերութեան հետ՝ աթոմակայանի 2-րդ ուժանիւթի պլոքի շահագործման ժամկետը երկարացնելու նպատակով:

Հարցը պիտի քննարկուի կառավարութեան նիստի ժամանակ: Փաստաթուղթին մէջ կը նշուի, որ պայմանագիրը պիտի կնքուի մէկ անձէ գնման ձեւով եւ պայմանագրին գինը չի կրնար գերազանցել 65 միլիոն ԱՄՆ-ի տոլարին համարժէք դրամ գումարի չափը:

Ծրագրի ֆինանսաւորումը կը նախատեսուի իրականացնել «Հայկական աթոմային ելեկտրակայան» ընկերութեան տրամադրուելիք պիտոճեական վարկի միջոցներով, ինչն իր հերթին Հայաստանի պետական պիտոճեին մէջ կրնայ յառաջացնել ծախսերու եւ եկամուտներու անբաժանելի կամ նուազեցում, ըսուած է կառավարութեան հիմնաւորման մէջ:

«Միջոցառումները պետք է իրականացուին 2023-2026 թուականներու ինկած ժամանակահատուածին: Ընդ որում, նորմաթիւային պահանջներու համաձայն՝ ռեաքթորային տեղակայանքի համակարգերուն եւ սարքաւորումներուն մէջ բոլոր աշխատանքները պետք է համաձայնեցուին Հայկական աթոմային ելեկտրակայանի գլխաւոր նախագծողին, ռեաքթորային տեղակայանքի գլխաւոր կառուցողին, շահագործման գիտական ղեկավարին հետ», կը նշուի նախագիծին մէջ:

BIBLIOTHÈQUE PUBLIQUE Côte Saint-Luc PUBLIC LIBRARY

EXPOSITION D'ART ART EXHIBIT

EVOLUTION

Megerditch Tarakdjian

Exposition rétrospective de sculptures
A Retrospective Sculpture Exhibit

dans la galerie d'art
25 octobre 2023
– 9 janvier 2024

in the art gallery
October 25, 2023 –
January 9, 2024

5851 Cavendish, Côte Saint-Luc (QC)
514-485-6900 csllibrary.org